

درسنامه

سازماندهی

www.ketab.ir

علیرضا شاهپری، الهه یوسفیان

شناسنامه

عنوان و نام پدیدآور: درسنامه سازماندهی / نویسندگان علیرضا شاهپری، الهه یوسفیان.

مشخصات نشر: تهران: مرکز آموزش مدیریت دولتی، ۱۴۰۰.

شابک: ۹-۵۵-۶۷۱۹-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: اصلاح نظام اداری — ایران

موضوع: سازمان‌های دولتی — ایران — مدیریت

سرشناسه: شاهپری، علیرضا

شناسه افزوده: یوسفیان، الهه

رده‌بندی کنگره: JQ۱۷۸۵

رده‌بندی دیویی: ۳۵۱/۵۵۰۲۶۳

شماره کتابشناسی ملی: ۸۴۱۳۱۸۶

درسنامه سازماندهی

نویسندگان: علیرضا شاهپری، الهه یوسفیان

ناشر: مرکز آموزش مدیریت دولتی

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول، ۱۴۰۰

شابک: ۹-۵۵-۶۷۱۹-۶۰۰-۹۷۸

قیمت: ۴۵۰۰۰ تومان

فروشگاه و نمایشگاه کتاب: تهران، خیابان کریمخان زند، استاد نجات‌اللهی شمالی، شماره ۱۹۸

تلفن: ۴۲۵۰۱۷۵۱

دفتر تدوین و نشر منابع علمی و آموزشی

تلفن: ۴۲۵۰۱۴۵۱ - ۴۲۵۰۱۴۵۲

ویراستار: ژیلای طباطبایی علوی

صفحه آرا و طراح جلد: نیلوفر عظیمی

وبگاه مرکز: www.smtc.ac.ir

پورتال انتشارات: www.nashr.smtc.ac.ir

فهرست مطالب

۱۱	فصل اول. مفاهیم پایه
۱۱	اهداف کلی
۱۱	اهداف رفتاری/یادگیری
۱۲	مقدمه
۱۲	دولت، حکومت و حاکمیت
۱۴	سازمان
۱۴	سازماندهی
۱۴	ساختار سازمانی
۱۵	واحد اداری
۱۷	واحد عملیاتی
۱۷	واحدهای تابعه
۱۸	واحد سازمانی
۱۹	پست سازمانی
۲۰	مقامات
۲۲	پرسش‌های تشریحی
۲۳	فصل دوم. الگوهای سازماندهی
۲۳	اهداف کلی
۲۳	اهداف رفتاری/یادگیری
۲۴	مقدمه
۲۴	سازمان و انواع آن
۲۴	سازمان‌های انتفاعی و غیر انتفاعی
۲۵	سازمان‌های تولیدی و خدماتی
۲۵	سازمان‌های دولتی و خصوصی
۲۸	سازماندهی
۳۲	عوامل شکل‌دهنده محتوای ساختار
۳۳	ساختارهای مکانیکی و ارگانیکی
۳۵	عناصر و اجزای تشکیل‌دهنده طرح‌های سازمانی

۳۷	الگوهای سنتی سازماندهی.....
۳۸	ساختار سلسله مراتبی.....
۳۹	ساختار ماتریسی.....
۴۰	ساختار افقی / مسطح.....
۴۱	ساختار بخشی.....
۴۲	ساختار سازمانی خطی.....
۴۳	الگوهای نوین سازماندهی.....
۴۴	ساختار شبکه‌ای.....
۴۶	ساختار سازمانی مبتنی بر تیم.....
۴۷	ساختار ادھوکرایی.....
۴۸	سازمان حلقوی (سلسله مراتب دموکراتیک).....
۵۰	سازمان سلولی.....
۵۰	سازمان کوانتومی.....
۵۳	فصل سوم. وضعیت موجود نظام اداری ایران.....
۵۳	اهداف کلی.....
۵۳	اهداف رفتاری / یادگیری.....
۵۴	مقدمه.....
۵۵	تحول نظام اداری در ایران.....
۶۱	ساختار کلان جمهوری اسلامی ایران.....
۶۲	قوه مجریه.....
۶۴	سهم دستگاه‌های اجرایی از کل پست‌های سازمانی مصوب.....
۶۴	اندازه دولت در استان‌ها.....
۶۷	پست‌های مدیریتی و سرپرستی.....
۶۹	فصل چهارم. مدل پیشنهادی سازماندهی دستگاه‌های اجرایی در نظام اداری ایران.....
۶۹	اهداف کلی.....
۶۹	اهداف رفتاری / یادگیری.....
۷۰	مقدمه.....
۷۰	عوامل تاثیرگذار بر طراحی ساختار.....
۷۳	دیدگاه مدیریت دولتی نوین در حوزه سازماندهی.....
۷۴	مدل پیشنهادی سازماندهی در نظام اداری ایران.....

پیشگفتار

درک شرایط عصر حاضر و چالش‌هایی که کشور با آن‌ها مواجه است؛ همچنین با عنایت به گسترش و نقش‌آفرینی فضای مجازی، تحولات جهانی، احساس حضور پررنگ‌تر فعالان مختلف توسعه در اداره کشور، ظهور فناوری‌های نوین، مقتضیات و شرایط جدید و... منجر به لزوم تغییر کارکرد دولت و ساختار و تشکیلات دستگاه‌های اجرایی در اداره امور گردیده است و ضروریست تا سنت‌های مربوط به تنظیم ساختار، روابط دستگاه‌های اجرایی با یکدیگر، روابط سازمان اداری و استخدامی کشور با دستگاه‌ها و... مورد بازنگری مجدد قرار گیرد.

باتوجه به اینکه الگوی بهینه برای سازماندهی وجود ندارد و هر یک از دستگاه‌های اجرایی، به عنوان یکی از بازیگران توسعه به صورت منحصر به فرد، دارای شرایط و محدودیت‌های خاص خود هستند، در این نوشتار تلاش شده تا پس از بررسی مفهوم سازمان و سازماندهی، مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار برای طراحی ساختار در نظر گرفته شود تا در نهایت، منجر به تحقق اهداف هر دستگاه و در سطح کلان، تحقق چشم‌انداز و سیاست‌های کلی نظام اداری کشور گردد.

در این درسنامه، در فصل اول، مفاهیم پایه در سازماندهی نظام اداری و تعاریف حکومت، حاکمیت و دولت مطرح می‌شود. در فصل دوم، انواع سازمان و عوامل شکل‌دهنده محتوای ساختارهای سازمانی بیان می‌شود و پس از آن، رایج‌ترین الگوهای سنتی و نوین در مقوله سازماندهی معرفی می‌گردد و بر این نکته تأکید می‌شود که بهترین الگو برای سازماندهی وجود ندارد و بسته به مقتضیات می‌توان از یک یا چند الگو به صورت ترکیبی استفاده نمود. در ادامه و در فصل سوم، وضعیت موجود نظام اداری ایران به تصویر کشیده می‌شود و ضرورت تحول در نظام اداری کشور و اقدامات انجام شده در این خصوص بررسی می‌گردد. در فصل چهارم و در مسیر بهبود سازماندهی دولت به مقوله بسیار دارای اهمیت سازماندهی اجزای آن، یعنی دستگاه‌های اجرایی پرداخته می‌شود و مدل پیشنهادی طراحی ساختار ارائه می‌گردد که سعی بر آن است تا شرایط و اولویت‌های کشور در آن در نظر گرفته شود.